

מראי מקומות- זבחים צ"ד

על זה, מנלן דין זה דגרירה, הרי הפסוק לא מיירי אלא בדבר שהוא בר כיבוס, וכמו דממעטינן דבר שאינו ראוי לקבל טומאה, דנראה דלא בעי שום קינוח, וא"כ מ"ש דבר שראוי לגירור דצריך לגררו, והניח בצ"ע. וע"ע במנחת חינוך (קל"ח, ט') דג"כ נתקשה מהכ"ת לחייב גרירה, אולם הוא כ' דפשוט שאין צריך להיות הגרירה בעזרה, דלא כדברי השפ"א. וע"ע בקרן אורה דכ' דאינו מבואר בסוגיין מה נעשה בדם הנגרר, וכ' דלכא' הרי הוא כשר להזאה, דרק דם דכבר נדחה לדין כיבוס אינו ראוי עוד להזאה, אבל דם הנגרר מכלי ועור שפיר ראוי, וכ' דלכן צריך להיות הגרירה ג"כ במקום קדוש (שלא לפסול הדם ביוצא) [ולדבריו יש לבאר דוהו גופא הסיבה צריך גירור, כיון דהדם כשר להזאה].

(ה) אי הכי שלחים נמי- פרש"י, בשלחים נמי, דהיינו עורות שאינן עבדין ונתנן במים, רירא קנפקא מינייהו. והק' השטמ"ק (כ"ד), מאי הק' הגמ', הא פשוט דאין שייך ענין של לישא בעורות. ולכן גרס השטמ"ק "שחלים", דהיינו מין זרעים דאית בהו רירי. וכ' האילת השחר ליישב שי' רש"י, דלא הי' כוונת הגמ' שיהי' חייב בעורות משום לישא, אלא אולי שהי' יכול להתחייב משום דין תופר, דהיינו משום דע"י שנתדבקו הרירין בהדדי, נמצא דשייך כאן ענין של תופר. וע"ז תי' הגמ' דאין כאן התדבקות ממש, ולכן לא יהי' חייב משום תופר, וא"כ לא הי' שייך להתחייב כאן אלא משום לישא, ובעורות אין שייך לישא [ולכא' דוחק הוא בלשון הגמ'].

(ו) הנך אית להו רירי- פרש"י, נפקא רירא מיני' ומדבקי אהדדי, וחייב משום לש, כמבואר בגמ' בהמשך. וע' בקרן אורה שהביא דהרמב"ם פסק דהשורה חטים ושעורים במים חייב משום זורע, וכ' המגיד משנה והכס"מ דיצא לו זה מסוגיין. ותמה הקר"א דלכא' מסוגיין מבואר להיפוך, דאינו חייב אלא משום לישא, אבל אינו חייב משום זורע. והביא מש"כ המג"א (של"ו) די"ל דכוונת הגמ' כאן לומר דבפשתן חייב מיד כשנותנו למים משום לישא, משא"כ בזורק חטיין

(א) אמר אביי, מטלית פחותה משלש איכא בינייהו- פרש"י, דאי באי לתקן חלוקו מחשבתו מהני שיהי' מקבל טומאה. וע' בר"ש בכלים (כ"ח, ח'), שהק' דאם הוא פחות משלש על שלש אצבעות, אז אינו ראוי בין לעניים ובין לעשירים, ואין מחשבתו מהני לאשווי לכלי. וכ' לבאר דסוגיין מיירי בבגד שבלה, דהיינו שנקרעה הבגד בהרבה מקומות, ואין בה במקום א' שלש על שלש, אולם כל חתיכה מחובר בראשו עם חתיכה שאצלו, ובצירוף יש לה שיעור שלש על שלש, ולכן מקבל טומאה אם מחשיבו, דראוי הוא. וע"ע בקרן אורה שהביא דמדברי הרמב"ם נראה דגרס בסוגיין שלשה על שלשה (טפחים), ובזה שפיר מהני מחשבה, אבל בגע"ג אצבעות באמת לא מהני מחשבה.

(ב) הא נמי ראוי, דאי בעי חשיב עלי- פרש"י, דאי בעי חשיב עליו לתקן חלוקו. וע' באילת השחר שהביא מהזבחי אפרים, שהק' הא סכ"ס כמו שהוא אינו ראוי להשתמש בבגד, אפי' ע"י מחשבתו, וא"כ, מ"ש מטלית זה מעור שלא הופשט שלא בעי כיבוס, הרי שניהם כמו שהן עכשיו אינן משתמשים בתורת בגד, וא"כ למה מטלית שייך בי' כיבוס, אף דעור שהופשט לא שייך כיבוס. ותי' האילת השחר, דעור, כל זמן שהוא מחובר עם הבשר, אין שייך לקרותו בגד בכלל, ומחוסר מעשה להיות עליו שם בגד. אבל בגד שהוא פחות מגע"ג, הרי יש עליו שם בגד, אלא שחסר בשיעורו. וא"כ, אם ע"י שיהי' נתפר לחלוקו יהי' משתמש בתורת בגד, א"כ אמרי' דאף עכשיו שפיר נחשב לבגד לענין דין כיבוס בגדים.

(ג) רבא אמר בגד שחישב עליה וכו'- כ' הלקוטי הלכות (זבח תורה ד"ה מאי) דלא פליגי הני תירוצים אהדדי, אלא כ"א נקט נפק"מ אחרת.

(ד) הכלי והעור מגררו- כ' השפת אמת דמשמע מזה דבעי גרירה, כמו דבעי כיבוס בבגד, והביא שכ"כ הרמב"ם, ולפי זה גם צריך להיות הגרירה בעזרה. אלא דכ' דיש לתמוה

הו"ל כתחילת שטיפתו, והרי שטיפתו צריך להיות במקום קדוש. וע"ש בהערות שמביאים מהמנחת חינוך (שס"ג, ד') דתי' דמיירי דנטמא בטומאת מת, וא"כ צריך הזאה ג' וז', ואין רוצים להשהות מצות שטיפה שלו, אבל אה"נ, אם נטמא בטומאה אחרת שפיר מטבילין.

(א) **בגד אמר רחמנא, ולא בגד הוא- פרש"י,** בגד אמר רחמנא, שיהא שם בגד עליו בשעת כיבוסו. והק' השפת אמת, הא קרא לא מיירי בכיבוס, אלא בשעה שניתז, דכתי' יזה על הבגד, וא"כ לכאור' כל שהזה כשהי' בגד אפי' קורעו אח"כ לגמרי צריכה כיבוס, וא"כ מה הק' הגמ'. וע"ש שכ' דאולי מלשון הכתוב "תכבס" משמע כמו שהוא בגד ולא שישתנה קודם כיבוס, וע"ז תי' הגמ' דקורע הבגד ברובו, ומ"מ איכא עדיין בגד שם, וא"כ שפיר שייך ע"ז דין כיבוס. אבל מ"מ י"ל דאם נקרא לגמרי, עדיין יש עליו חיוב כיבוס [ולכאור' כוונתו דעדיין יש לעיו חיוב גלות, אלא דאין שייך לכבסו, כיון דשוב אינו בגד].

(ב) **דמשייר ב"י כדי מעפורת- הק' התפארת ישראל** (יכין ל"א), מ"ש דלענין טומאה אמרי' דלא הוי בגד, אבל לענין כיבוס אמרי' דשם בגד עליו לענין דיש דין כיבוס עליו. וביאר דלענין טומאה, שוב אינו אותו הבגד שהי' מעיקרא, וא"כ שוב אינו טמא מחמת הטומאה שהי' עליו בשעה שהי' בגד מעיקרא. אבל לענין דין כיבוס, שהוא דין מכאן ולהבא, בזה שפיר אמרי' דיש עליו שם בגד, דהא סכ"ס בגד הוא, וא"כ שפיר יכול לעשות עליו מעשה כיבוס [ויש לעי' אם שייך להתאים דברים עם דברי השפ"א שהבאנו לעיל, דמשמע דע"כ צריך להיות אותו בגד ולא ישתנה שמו, וע"ע].

(ג) **מדרבנן הוא- פרש"י,** מה דשייר בה כדי מעפורת חבור הוי אינו אלא מדרבנן, אבל מדאורייתא אינו מקבל טומאה. אבל הפיה"מ להרמב"ם ביאר דכל דין דצריך לכבס בגד זה שכבר נקרא אינו אלא מדרבנן. וביאר הקרן אורה, דהרמב"ם מפרש סוגיין דתירוצ' הגמ' הוא דבאמת לא שייר כדי מעפורת, דאם הי' שייר כדי מעפורת הי' מקבל טומאה ולא יהי' מותר לו להכניסו לעזרה לכיבוס. אלא מיירי דלא שייר כדי מעפורת, ולכן שוב אינו טמא,

ושעורין, דאינו חייב אא"כ שרה במים זמן מה, וע' במשהק' הקר"א על חילוק זה, וגם תמה דהא בכל זורע הוא חייב מיד אע"פ שאין הצמיחה נעשה מיד אלא ממילא לאחר זמן, והניח בקר'.

(ד) **בגד שיצא חוץ לקלעים, נכנס ומכבסו במקום קדוש- הק' המקור ברוך** (א', י"ד, ד"ע ועפ"י), מהו החידוש בדין זה, למה ס"ד דכיון דיצא מעזרה יהי' נתבטל הדין דצריך כיבוס. וכ' דאין לומר דנקט כן אגב סיפא דנטמא חוץ לקלעים, דהא בתוספתא איכא רק דין זה דבגד שיצא חוץ לקלעים. וביאר די"ל דהחידוש הוא דאפי' אם אינו נבלע בבגד עד שיצא חוץ לקלעים, ולכן בשעת הבליעה שוב אין הדם ראוי להזאה, דהא פסול הוא ביוצא, מ"מ חייב הוא בדין כיבוס, שהרי בשעת התזת הדם עדיין הי' הדם כשר.

(ח) **נטמא חוץ לקלעים, וכו'- העיר השפת אמת,** הא לכאור' גם אם נטמא בפנים הדין כן, דצריך להוציאו חוץ לקלעים ולקורעו, וכו'. וכ' דאולי אה"נ, אבל נקט דנטמא חוץ לקלעים משום דאינו שכיח שהדבר נטמא בפנים. ועוד כ' דאם נטמא בפנים, יהי' יכול לקורעו בפנים, אם אין זה גורם שיששה שם טפי מהוצאתו לחוץ.

(ט) **קורעו, נכנס ומכבסו במקום קדוש- הק' השפת אמת,** למה צריך לקורעו, הא יכול לטהרו ע"י טבילה במקוה, ואח"כ להכניסו ולעשות הכיבוס. ותי' דנראה משום דחוששין שע"י מי המקוה יתכבס קצת מן הדם, וכל הכיבוס צריך להיות בקודש דוקא. ועוד צידד לתרץ דבמקום הדם לא עלתה טבילה, דהוי חציצה, אלא דהק' על תי' זה, דמיעוט המקפיד אינו חוצץ מדאורייתא.

(י) **כלי נחושת שיצא חוץ לקלעים וכו', נטמא חוץ לקלעים פוחתו ונכנס וכו'- הק' המקדש דוד** (ל"א, ה'), למה צריך לפוחתו, ליטבולו ואח"כ מכניסו בטהרתו (וכמו שהק' השפ"א לעיל לענין כיבוס הבגד, אבל אין שייך תירוצו כאן, דכאן אין הדין משום כיבוס בגד מדם). ותי' דכיון דדין בכלי נחושת הוא שטיפה ומריקה, נמצא א"כ דאם טובלו בחוץ,

רק דגם הדין כיבוס שבו אינו אלא מדרבנן.
אולם כנראה דחזר לפרש כפרש"י ביד
החזקה, דכ' (מעה"ק ח', י"ט) דאע"פ שהוא
טמא מדבריהם מפני כדי המעפורת שנשארה
בו, כיון שנקרע רובו טהור מן התורה, ומותר
להכניסו למקדש לכבס הדם.